

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

quaestio 68. An haereticus aedmittendus sit in teste[m] contra fidelem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

sequitur Ioannes Royas singulari 200. incip. Te- A
stis inimicus, nu. 8.

Veru in hac parte multo iudicio opus est: nam si
testes spectat & essent virtutis & probitatis, etiã in
his predictis talis sinistra suspicio cessaret, quam-
vis in alijs multu esset consideranda: solent enim sepe
homines ex huiusmodi familijs & factionibus vehe-
mẽter inter se inimici esse: in alijs vero iam penitus
ista cessat, quãvis aliquãdo inimicitia intercesserit.

Atque ex his & alijs huiusmodi causis arbitrio
iudicantis prudenter cognoscendis inimicitia capi-
talis dicitur oriri, quã ubi probata fuerit, testem
repellit, ut paulo post dicam'.

Superiores
causã inimi-
citie quãdo
procedant.

Iam superiora locum habent etiam si inimicitia B
contracta esset culpa eius contra quem deponitur,
ut scribunt communiter Doctores in dicto c. repel-
lantur. de accusatio. glossa singularis in d. l. athlet. c.
§. dat remissionem. ff. de excusatio. tuto. quam sequi-
tur Antonius Gomez tom. 3. varia. resolutio. c. 12.
nu. 14. vers. quod etiam extende.

Item habent locum quoties subest causa inimici-
tiã, unde verisimiliter oriri possit, quamvis testis di-
cat & asserat se nõ esse inimicum. Innocentius in c.
cum l. & A. de sentent. & re iud. Bar. in l. 1. ff. de
his quibus ut indig. Abbas in c. repellantur. de ac-
cusatio. & alij, quos refert & sequitur Antonius
Gomez tom. 3. varia. resolu. c. 12. nu. 14. & Gram-
maticus voto. 24. incip. In causa Nicolai. nu. 1.

Quando ces-
sent superio-
res causã ini-
micitie.

Superiora tamen omnia axiomata de inimicitia
bisariam potissimum limitantur. Primo quoties
reconciliatio inter inimicos intercessisset antiqua
& bene fundata. quãdo autem intercessisse dicatur,
arbitrio iudicantis relinquitur: nam tunc cum ces-
set inimicitia causa, cessat etiam ratio, ob quam re-
pelli testes debeant. argum. tex in l. 3. §. fi. & l. seq.
ff. de adim. leg. ubi Bar. & communiter Doctores.

Rursus non procedunt quoties inimicitia esset
dolo procurata & fraude. eo enim progressa est hu-
mana audacia, ut sepe homines cum intelligunt in
aliquo gravi delicto aliquem posse contra eos testi- D
ficari, fraudulenter prius quã sita causa cum eo
rixantur, eique sponte iniuriam inferunt, ut postea
eum repellere à testimonio possint; & ita liberen-
tur à crimine, quod re vera commiserunt. nam hoc
casu non debet talibus sua fraus patrocinari; ideo-
que talis offensus poterit admitti in testem contra
offensorem. ita Bar. in l. 1. §. cum quis. ff. de quãstio.
Bal. in l. sed & si quis. §. illud. ff. si quis cautio. Iaco-
bus de sancto Georgio in l. 2. ff. de testibus, & alij
quos refert & sequitur Antonius Gomez tom. 3.
varia. resolu. cap. 12. nu. 14. vers. ita etiam limita.

Quid obser-
nandum in
causis inimi-
citie capita-
lis.

Deniq; admonet in superioribus causis, ac et
in alijs, ex quib. inimicitia capitalis oriri solet, mul-
tu esse consideranda personarum qualitatẽ: sepe n.
contingit, ut illa causa, qua sufficiens est ad produ-
cendam inimicitia capitale inter aliquos, in alijs
non sufficiat. contra vero sunt multi ita suapte in-
genio iniqui & malevoli, ut ex levi causa ingentes
concipiant animo iras aduersus alios, quos cum nõ
possint, aut non audeant palam offendere, clam mo-
liuntur aduersus eos omnia iniquitatũ genera. non
huiusmodi multos, & tales in primis reperit in
curijs magnorum Principum; quos interdum alre-

rius felicitas, absque vlla alia causa in inimicitiam
concitatur. atque hoc est diligentissime in hoc tribu-
nali animaduertendum. hæc enim quamvis non om-
nino repellat testes, tamen diminuent fidem illorũ.

a ¶ Dicit sic, non tamen intelligas, quod in hoc
crimine inimicus capitalis admittatur ad accu-
tationem; &c.] Ex hoc EymERICI loco intelliges cor-
ruptam esse glossam Archidiaconi in c. accusatus.
§. licet. verbo, exceptum. de har. lib. 6. quem hic ci-
tat auctor; nam sepe in omnibus vulgatis codicib.
affirmatiue legitur ita: & intelligas, quod etiam in
hoc crimine, inimicus capitalis admittatur ad ac-
cusationem: nam proculdubio negatiue legendum
est ita; non tamen intelligas. quod etiam indicant
apertissime textus in hac sententiam ab Archidia-
cono citati, in quibus inimici capitales, & accusa-
re, & dicere testimonium prohibentur.

Ex quib. intelliges fortassis deceptum fuisse Ni-
colaum Arelatanum tract. de har. notabili. 10. inci-
pien. Non ignoras. ubi dixit speciale esse in crimi-
ne hæresis, ut inimicus inimicum possit accusare.

b ¶ Idem dicit Dominus Guido Fulcodus, post
Clemens Quartus, &c.] Hic locus Guidonis Ful-
codij, cuius meminit EymERICUS valde est in signis
in hac causa, legiturque in q. 15. c. 17. ubi cum pra-
mississet diligenter esse testes interrogandos, & in-
quirendas ab eis causas delictorũ, seu depositionum,

C subdit in hæc verba: Et hoc dico cum tanta dilige-
tia faciendum, quia illis, contra quos inquiritur,
præcluditur uia iuris in notitia testium, & reddo-
dis interrogationibus prout in iure fieri consu-
uit: & quanto magis eis præcluditur, tanto sollici-
tudo maior vobis incumbit; adeo quod etiam de
inimicitia testium per vos debetis inquirere, cum
non possint alij diuinare, & nisi testes plene &
plane in omnibus concordauerint, melius est vo-
bis purgationem indicere, uel differre senten-
tiam, quã damnare, hætenus ille.

Q V A E S T I O LXVIII.

An hæreticus admittendus sit in te-
stem contra fidelem.

Exagefima octaua quæstio est: Vtrum in-
quisitor hæreticum possit admittere, ad
testificandum in causa fidei contra fide-
lem, uel etiam pro fidei?

Respondemus quod non: nam hæretici, & cri-
minosi regulariter sunt à testimonio repellendi,
nisi in quantum de iure inuenitur concessum: nõ
inuenitur autem, quod hæreticus possit testificari
E pro fidei, uel contra fidelem. Ad hoc est Archi-
diaconus, in c. In fidei. de hæret. lib. 6.

C O M M E N T. CXVII.

V Num est axioma in hac quæstione, videlicet,
Hæreticum non posse testificari neque contra
fidelem, neque pro fidei in causa hæresis. huius
axiomatis dua sunt, partes prior dubia est, poste-
rior autem satis facilis.

Et quãtum ad primam partẽ spectat, hoc obser-
nandum

mandum est, iudicio meo plurimum ferre, an hereticus testificetur contra fideles in causis fidei; an vero in alijs causis, que ad fidem non spectent, ut in contra...

Et quamvis legibus civilibus quandoque liceat hereticis testimonium ferre inter catholicos, ut in contra...

Sed nec nouo iure civili hereticorum testimonium admittitur in vlla causa, neque civili neque criminali: nam Federicus Imperator in l. Catharos...

Placet tamen Iasoni & Alciato in l. 2. C. de sum. Trinit. quos refert & sequitur Conradus Brunus...

Quantum vero ad secundam partem spectat, An in causis fidei possit hereticus dicere testimonium contra...

Ergo ita statuamus: Quotiescumque hereticus, aut de heresi suspectus, vel in carceribus positus, vel...

lis qui ab heretico nominatus est, recte de fide sentiat nec ne. hoc est certum, dictum huius heretici hoc ca...

Vade autem descenderit auctor in hanc sententiam plane non video: existimo tamen eum ex dicto Archidiaconi...

Neque his obstat textus in ca. dubius, de heret. ibi: Nec eis omnino credendum est, qui fidem veritatis ignorat...

Altera pars est: Heretici testimonium in causa fidei non admitti pro fidei, hoc minor est difficultatem: heretici enim testimonium non recipitur ad...

Intellectus c. dubius de heret.

Heretici testimonium non recipitur ad excusandum aliquem in hoc crimine

Q V A E S T I O LXIX.

An heretici contra hereticum testimonium admittatur.

Exagesima nona questio est: Vtrum Inquisitor possit hereticum admittere ad testificandum contra hereticum, seu pro eo?

Respondemus quod sic, contra; sed non pro eo. Nam in causa fidei participes & socij criminis in tali casu admittuntur, ut patet in c. In fidei...

Relat. supra pag. 105.

Locum Archidiaconi... Diligentia... quibusdam...

monia... con... que... fide...